

ARBEIDSRETTE

Lønn. Funksjonstillegg.

Vekteroverenskomsten mellom LO–NHO § 5 nr. 3 har bestemmelser om tillegg for utrykningstjeneste. Spørsmålet i saken var om oppdrag for Universitetet i Bergen som hadde elementer av stasjonærtjeneste, mobiltjeneste og utrykningstjeneste ga rett til utrykningstillegg. Flertallet bemerket at det i en situasjon hvor verken ordlyd eller historikk ga klare holdepunkter for hva som var tariffpartenes felles forståelse av virkeområdet, var større rom for å vektlegge bedriftens egen praksis ved den konkrete vurderingen. Bakgrunnen for ordningen med utrykning som del av vekteroppdraget var en endringsavtale mellom selskapet og universitetet i 1998. I perioden 1998 til 2013 ble det betalt utrykningstillegg. Et annet selskap hadde vekteroppdraget i perioden 2013–2018. Dette avbruddet i praksis kunne ikke få avgjørende betydning når praksis i Securitas hadde vært fulgt i lang tid. Dissens 4–3.

**Dom 4. mai 2023 i
sak nr. 29/2022, AR-2023-12**

**Landsorganisasjonen i Norge (advokat Nina Wærnhus) mot
Næringslivets Hovedorganisasjon og Securitas AS (advokat Marie Blix Werner).**

*Dommere: Tron Løkken Sundet, Hanne Inger Bjurstrøm, Liv Gjølstad, Tor-Arne Solbakken,
Niels Selmer Schweigaard, Unni Rasmussen og Bent Ove Hanasand.*

- (1) Saken gjelder spørsmål om vekterarbeid for Universitetet i Bergen som inkluderer utrykninger, gir rett til tjenestegrenstillegg etter Vekteroverenskomsten § 5 nr. 3.
- (2) **Sakens tariffrettslige ramme**
- (3) Partene er bundet av Vekteroverenskomsten mellom Landsorganisasjonen i Norge (LO)/Norsk Arbeidsmandsforbund (NAF) og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)/NHO Service og handel. Securitas AS er bundet av

overenskomsten. Tvisten oppstod i tariffperioden 2018–2020. De bestemmelsene saken gjelder, er likelydende i senere tariffperioder.

- (4) Overenskomsten er i utgangspunktet en normallønnsoverenskomst, med adgang til å inngå avtaler om blant annet høyere satser for spesielle tjenester. Virkeområdet fremgår av § 1 som lyder:

«Denne overenskomst gjelder for vektere som er ansatt i vaktelskaper tilsluttet NHO Service og Handel der det er opprettet tariffavtale med Norsk Arbeidsmandsforbund.

Selskap som utvikler nye manuelle tjenestetyper, skal avtale med de tillitsvalgte om, og i tilfelle hvordan, avtalen skal gjøres gjeldende for gruppen. På tjenestesteder hvor det i tillegg til vanlig tjeneste pålegges spesiell tjeneste, drøftes dette med de tillitsvalgte»

- (5) Overenskomsten gjelder «vektere som er ansatt i vaktelskaper». Lønnsbestemmelsene er inntatt i overenskomsten § 5, som har et lønnsregulativ i § 5 nr. 1 og bestemmelser om funksjonstillegg i nr. 2. Paragraf 5 nr. 3 lyder:

«3. Tjenestegrenstillegg

Innen de enkelte selskaper avtales tillegg for spesielle tjenester som verditransport, alarmstasjon, utrykning, resepsjonstjenester, heliport/flyplasstjeneste og helse- og sosialtjeneste.

Det skal minst betales følgende satser:

Verditransport kr 1600,- pr. måned

Alarmstasjon kr 1600,- pr. måned

Utrykning kr 1050,- pr. måned

Helse- og sosialtjeneste kr 1050,- pr. måned

Resepsjonstjeneste kr 450,- pr. måned

Heliport-/flyplasstjeneste, ikke sertifisert sikkerhetskontrollør kr 1350,- pr. måned

Heliport-/flyplasstjeneste, sertifisert sikkerhetskontrollør kr 1750,- pr. måned

Bom på dagtid 37,5 timer pr. uke kr 150,- pr. måned

Mobil kr 150,- pr. måned

Område- og sentervakt kr 300,- pr. måned

Svinn kr 450,- pr. måned

Telling kr 500,- pr. måned

Justis m/begrenset politimyndighet kr 1350,- pr. måned

Vektertjeneste om bord på skip i internasjonalt farvann som underlegges Lov om skipssikkerhet kr 300,- pr. måned

For deltidsansatt vekter som arbeider innenfor overnevnte tjeneste utbetales tillegg forholdsmessig etter utførte timer.

Merknad 1

Det vises til beskrivelsene av tilleggene i bilag 16 Beskrivelse av tjenestegrenstilleggene.»

- (6) Bilag 16 kom inn i overenskomsten ved tariffrevisjonen i 2012 og gir en beskrivelse av flere tjenestegrenstillegg. Bilaget lyder:

«Beskrivelse av tjenestegrenstilleggene

Tjenestegrenstilleggene omfatter alle som faller innenfor lov om vaktvirksomhet.

For deltidsansatt vekter som arbeider innenfor nedenfor nevnte tjeneste utbetales tillegg forholdsmessig etter utførte timer. Tjenestegrenstillegg utbetales uavhengig av funksjonstillegg.

Verditransport

Utbetales ved utførelse av verditransporttjenester og vedlikehold hos oppdragsgiver, hvor kjøretøy og øvrig utstyr som benyttes, er spesialtilpasset tjenesten.

Alarmstasjon

Utbetales ved utførelse av alarmstasjonstjenester, som aksjoner ved innkomne signaler og telefoner ved virksomhetens alarmstasjon. Gjelder ikke ved lokale objekter/kontrollrom hos oppdragsgiver.

Utrykning

Heliport-/flyplasstjeneste, ikke sertifisert sikkerhetskontrollør

Heliport-/flyplasstjeneste, sertifisert sikkerhetskontrollør

Utbetales ved utførelse av tjeneste på flyplass og heliport, for personer som innehar sertifisert sikkerhetskontrollørutdanning fra Luftfartstilsynet.

Mobil

Utbetales ved utførelse av patruljebaserte tjenester, der arbeidstiden benyttes på kontrolloppdrag hos flere oppdragsgivere.

Område- og sentervakt

Utbetales ved utførelse av tjeneste på kjøpesenter og/eller ved flere butikker i et geografisk begrenset område. Tillegget utbetales i åpningstiden og i tilknytning til lukking av oppdraget.

Svinn

Utbetales ved utførelse av sivile kontrolltjenester.

Justis

Utbetales ved utførelse av tjenester der vedkommende er gitt begrenset politimyndighet iht Politiloven.

Resepsjon

Utbetales ved utførelse av resepsjonstjenester. Tillegget utbetales i det tidsrom resepsjonen normalt er åpen for mottakelse av besøkende.

Telling

Utbetales ved utførelse av tjeneste ved virksomhetens egen tellesentral.»

- (7) Bilaget har ingen beskrivelse av virkeområdet for utrykningstillegget. Partene har heller ikke funnet dokumentasjon som belyser arbeidet med utformingen av bilaget på dette punktet.
- (8) **Bakgrunnen for Vekteroverenskomsten**
- (9) Vekteroverenskomsten har sine røtter i en tariffavtale fra 1980 mellom Norsk Arbeidsgiverforening/Securitas AS og LO/Norsk Arbeidsmandsforbund. Overenskomsten gjaldt i henhold til § 1 for følgende «tjenestegrupper»: mobilvektere, stasjonærvektere, sikkerhetskontrollører, Securitassentral utrykningstjeneste og verditransport/eskortetjeneste. I overenskomsten § 2 «Alminnelige bestemmelser» var heltidsansatte definert som arbeidstakere som over en periode på 4 uker minst arbeidet det ukentlige antall timer som gjaldt for vedkommende tjenestegren. Arbeidstiden var etter overenskomsten § 2 i gjennomsnitt 38 timer for «mobilvektere» og 42 ½ timer for «stasjonærvektere».
- (10) Lønnsbestemmelser var inntatt i § 4. Avtalen hadde lønnsregulativ for mobilvektere og stasjonærvektere, med inndeling i stillingene vaktassistent og kontrollør, og med høyere lønn etter en kvalifikasjonsskala. Det skulle også gis «kvalifikasjonstillegg» etter avtale mellom selskapet og de tillitsvalgte. Hvis det på vaktobjekter ble pålagt annet arbeid i tillegg til vanlig tjeneste etter kvalifikasjonsskalaen, skulle dette drøftes med de tillitsvalgte, og tilleggsbetaling avtales i hvert enkelt tilfelle.

- (11) I overenskomsten for perioden 1984–1986 var flere tjenestegrupper angitt i § 1, hvor det blant annet ble skilt mellom operatører ved Securitassentralen og utrykningsmannskaper:

«- Mobilvektene
- Stasjonærvektene
- Flyplasskontrollører
- Operatører ved Securitassentral
- Utrykningsmannskaper
- Verditransport/Eskortemannskaper
- Bedriftskontrollører
- Resepsjonstjeneste
- Heliporttjeneste
- Makulasjonstjeneste
- Ansatte i budtjeneste»

- (12) Arbeidstidsbestemmelsen skilte ikke mellom mobilvektene og stasjonærvektene, men viste til arbeidsmiljølovens regler, jf. AR-2017-25 avsnitt 16 om denne endringen.

- (13) Lønnsregulativet inneholdt grunnlønnsskalaer fordelt på gruppene A, B og C, med videre inndeling etter stilling og etter ansettelsestid. Gruppeinndelingen var slik:

«SKALA A:

Etter denne skala lønnes ansatte som tjenestegjør ved ordinære stasjonærvaktobjekter.

SKALA B:

Etter denne skala lønnes ansatte i bedriftskontroll og budtjeneste samt ansatte som tjenestegjør ved stasjonærvaktobjekter hvor det stilles spesielle krav til f.eks. sprogkunnskaper, teknisk innsikt o.l.

SKALA C:

Etter denne skala lønnes mobilvektene, flyplass- og heliport-kontrollører, verdi- transportører, tjenestegjørende ved Securitassentralene og med makulasjon, samt stasjonære dagvektene.

Arbeidstagere som utfører tjenestene innenfor flere av de ovenfor nevnte grupper, får lønn etter høyeste aktuelle skala dersom tjeneste som berettiger til dette utgjør minst 33% av deres totale regelmessige tjeneste. Hvis andelen er mindre enn 33%, utbetales differansen pr. arbeidet time.»

(14) Overenskomsten hadde i tillegg bestemmelser om funksjonstillegg og vaktledertillegg. I avsnittet om vaktledertillegg var det presisert at det etter avtale med de tillitsvalgte kunne gis tillegg for «spesiell tjeneste». Partene har ikke funnet kopier av eventuelle avtaler om slike tillegg.

(15) Med utgangspunkt i avtalen for Securitas AS, opprettet man i 1986 en generell overenskomst for vekterbransjen, jf. AR-2017-25 avsnitt 48 og AR-2019-11 avsnitt 7. Avtalen gjaldt for «alle manuelle tjenester i selskapene», uten angivelse av tjenestegrupper. Lønnsregulativet ble inntatt i § 5. Bestemmelser om «Funksjons- vaktledertillegg» var inntatt i nr. 2 og lød:

«Vekttere som utpekes av selskapet til å fungere som instruktører eller vaktledere, skal ha tillegg til regulativlønnen. Tilleggene fastsettes etter avtale med de tillitsvalgte.

Det kan videre gis andre tillegg etter avtale med de tillitsvalgte for spesielle tjenester eller stillinger.»

(16) I en protokolltilførsel til overenskomsten er det for Securitas AS inntatt særskilte funksjonstillegg. Det heter innledningsvis i denne:

«Funksjonstillegg.

Der selskapet utnevner/oppretter spesielle stillinger/funksjoner innenfor overenskomstområdet, skal det utbetales følgende tillegg pr. måned:

Gruppe 1: Verditransport.....kr. 1700,-

Områdeleder.....» 1400,-

Alarmstasjon/utrykning.....» 1400,-»

(17) I overenskomsten for tariffperioden 1990–1992 ble § 5 nr. 2 «Funksjonstillegg» endret slik at det gjaldt plikt til å avtale tillegg for spesielle tjenester. Andre tillegg skulle etter avtale med partene i bedriften gis for spesielle tjenester. I protokolltilførsel 1 het det videre:

«Innen de enkelte selskaper bør det avtales tillegg for spesielle tjenester som verditransport, alarmstasjon, utrykning, resepsjonstjeneste, heliport/flyplasstjeneste, helse- og sosialtjeneste.»

(18) Satsen for alarmstasjon/utrykning var kr 1400.

(19) Fra tariffperioden 1996–1998 ble satsen for alarmstasjon/utrykning redusert til minst kr 1050.

- (20) Tariffrevisjonen i 2004 flyttet bestemmelsen om tillegg for spesielle tjenester fra protokolltilførselen til overenskomsten § 5 nr. 3, som fikk overskriften «Tjenestegrenstillegg». Ved revisjonen i 2006 ble betegnelsen på tillegget endret fra «Alarmstasjon/utrykning» til «Utrykning».
- (21) I forbindelse med tariffrevisjonen i 2012 arbeidet partene med å klargjøre og definere virkeområdet for de ulike tilleggene. Dette arbeidet var ikke ferdig da oppgjøret endte med at NAF gikk ut i konflikt, mens YS-forbundet Parat godtok ny avtale, herunder et nytt bilag 16 som var hentet fra utkastet til definisjoner av virkeområdet for tilleggene. Ved Rikslønnsnemndas kjennelse 7. desember 2012 ble et likelydende bilag inntatt i avtalen med LO/NAF.
- (22) **Bakgrunnen for saken**
- (23) Securitas AS (Securitas) er et vaktsselskap med om lag 3700 ansatte. Virksomheten og tariffreguleringen har røtter tilbake til 1932 og etableringen av A/S Norsk Vaktsselskap. Dette selskapet ble i 1974 overtatt av det nystiftede selskapet A/S Norsk Vakt og Kontrollsselskap Securitas, som i 1979 ble innlemmet i Securitas AS. Selskapet er nå én av to hovedaktører i bransjen, men har i lang tid hatt en sentral rolle i bransjen og tariffreguleringen.
- (24) Securitas hadde frem til 1998 avtale med Universitetet i Bergen (UiB) om vektertjenester. Utrykningsoppdragene var lagt til tjenestegruppen i selskapet som hadde utrykning som oppgave. Vekterne som ble sendt på utrykning til UiB mottok utrykningstillegg. I 1998 ble oppdraget for UiB endret slik at utrykningen inngikk som del av vaktarbeidet for UiB. Ut fra dokumentasjonen i saken må det legges til grunn at vekterne som utførte oppdrag for UiB etter 1998 mottok utrykningstillegg. I 2013 overtok Nokas, nå Avarn Security AS (Avarn), vekteroppdraget for UiB. Avarn betalte ikke utrykningstillegg.
- (25) Securitas overtok i oktober 2018 vekteroppdraget for UiB fra Avarn. Selskapet betalte ikke utrykningstillegg fra 2018, og det oppstod tvist mellom klubben og selskapet.
- (26) **Tvistehandlingen**

- (27) De første spørsmål om retten til utrykningstillegg ble tatt opp etter lønnskjøringen i desember 2018. Klubben tok opp spørsmål om rett til utrykningstillegg i møte med selskapet 17. januar 2019. De tillitsvalgte mente oppdragets «primær oppgave» var utrykning, og viste til at det gjennomsnittlig var 17 utrykninger per døgn. I protokollen heter det om bakgrunnen for oppdraget:

«UIB startet opprinnelig som et Mobilt og Utrykningsoppdrag, men vokste seg så stort at det ble en egen spesialisert tjeneste. Arbeidsformen er helt identisk med en tradisjonell mobil og utrykningstjeneste, og kan ikke anses som noe annet.»

- (28) Securitas avslo kravet om utrykningstillegg, og anførte at oppdraget var et «stasjonær oppdrag»:

«Hovedoppgaven er å ivareta hele byggmassen til UIB. Det er normalt at stasjonærvektene ivaretar alarmer til kundeobjektets eiendom når de er på jobb. Det er ikke beskrevet i vektloverenskomsten hvem som skal ha utbetalt dette tillegget. Bedriftens syn er at UIB er et stasjonært oppdrag og at dette tillegget ikke skal utbetales.»

- (29) Saken ble deretter behandlet av selskapet og de regionale tillitsvalgte i møte 11. juni 2019. Securitas viste til at praksis i regionen var at tillegget var knyttet til personell i «ren utrykningstjeneste». De tillitsvalgte viste til at oppdraget begynte som et «mobilt- og utrykningsoppdrag» og i praksis var videreført som et slikt oppdrag.

- (30) Tvistesaken ble sendt tilbake til de lokale partene for videre forhandlinger. I protokoll fra forhandlinger 13. august 2020 er de tillitsvalgtes anførsler gjengitt slik:

«Det koker ned til at vekterne hadde noe (tillegg) og nå har de ikke det lengre. Kravspekken er å anse som beskrivelse av et rent utrykningsoppdrag.

Definisjon av utrykning: I det du slipper det du gjør og reiser/forlater stedet og forflytter seg til noe annet/sted. Det er avstander og omfanget av UIB som gjør at de krever tillegget.

Sammenligner vektere på UIB med Utrykning sin stilling.

Arbeidsdagen ved UiB utformer seg sin som en spesialisert mobil og utrykningstjeneste.

Vekterne ved UiB skal ansees som ligge i tjenestegren for Utrykning som lønnes med en minstesats på kr 1050 a mnd. Følgende argumenter ligger til grunn.

Vekter rykker ut på alarmer utløst av alarmpaneler med overføring. Dette er en prioritert oppgave.

Kravspekk med kunde spesifiserer at utrykning er en del av tjenesten, og at vekter må ha tilgang til tjenestebil for å opprettholde akseptable utrykningstider.

Arbeidsdagen som en helhet fremstår nesten identisk med etablerte utrykningsruter som 6617 og 6614, med bare små variasjoner, og har veldig lite til felles med mer tradisjonelle stasjonære kunder, som Bergen Havn eller Galleriet.

Vekterlønnen skal som hovedregel regnes ut fra tre forhold: Vektens ansiennitet, tjenestefunksjon (Vekter, Vaktleder, Områdeleder osv.), og tjenestegren. I dette tilfellet har bedriften valgt å bruke en egen tjenestefunksjon de kaller «stasjonære tjenester» med kr 0 i tjenestetillegg.»

(31) Securitas anførte:

«Dette er å anse som et stasjonært vakthold. Dette er også beskrevet i kravspekk i fra kunde. Respondering på alarmer, er bare en av mange oppgaver beskrevet. At det står en setning om at de skal respondere på alarmer, utløser ikke et tillegg. Nesten alle vektere, uavhengig av kunde, avdeling osv, vil i en aller annen for komme borti respondering på alarmer.

Utrykning er ikke vekternes primæroppgaver på UIB. De har i snitt 8,17 rapporterte aktiviteter/utrykninger journalført pr døgn, fordelt på 5 personer og 42,56 timer. (Det vil tidvis kunne være 2 vektere som kjører på samme oppdrag.) Da det er vanskelig å definere hva/hvilke av journaler som er «utrykning», er alle aktiviteter regnet med, selv om dette ikke nødvendigvis er en «utrykning». Altså vil antallet i realiteten være langt mindre.

Bedriften mener fortsatt at det kun er vektere ansatt på ren utrykning, som skal ha dette tillegget.

Bedriften skal lage statistikk for gjennomsnitt utrykninger foretatt av dedikert utrykningsvekter Bergen.»

(32) Spørsmålet ble deretter tvisteforhandlet mellom Securitas og NAF. I protokoll fra møte 7. mai 2021 heter det:

«Arbeidsgiver anfører:

UIB er et stasjonær oppdrag. Hovedoppgaven er å ivareta hele byggmassen til UIB. Det er normalt at stasjonærvektere ivaretar alarmer til kundeobjektets eiendom når de er på jobb. Det er ikke beskrevet i vekteroverenskomsten hvem som skal ha utbetalt dette tillegget. Bedriftens syn er at UIB er et stasjonært oppdrag og at dette tillegget ikke skal utbetales.

Dette er å anse som et stasjonært vakthold. Dette er også beskrevet i kravspekk fra kunde. Respondering på alarmer, er bare en av mange oppgaver beskrevet. At det står en setning om at de skal respondere på alarmer, utløser ikke et tillegg. Nesten alle vektere, uavhengig av kunde, avdeling osv, vil i en aller annen form komme borti respondering på alarmer.

Utrykning er ikke vekternes primæroppgaver på UIB. De har i snitt 8,17 rapporterte aktiviteter/utrykninger journalført pr døgn, fordelt på 5 personer og 42,56 timer. (Det vil tidvis kunne være 2 vektere som kjører på samme oppdrag.) Da det er vanskelig å definere hva/hvilke av journaloppføringene som er «utrykning», er alle aktiviteter regnet med, selv om dette ikke nødvendigvis er en «utrykning». Antallet vil derfor i realiteten være langt mindre.

Bedriften mener fortsatt at det kun er vektere ansatt på ren utrykning, som skal ha dette tillegget.

NAF anfører:

De tillitsvalgte viser til uenighet av 13.08.20 vedrørende utbetaling av utrykningstillegg ved Universitetet i Bergen (UiB)

De tillitsvalgte anfører at utrykningstillegget er blitt utbetalt tidligere, men at dette ble fjernet for en stund tilbake.

De tillitsvalgte mener at vekterne ved UiB skal ansees å ligge i tjenestegren for utrykning som lønnes med en minstesats på kr 1050 kr. per. mnd. I dag har vekterne ingen tjenestegrenstillegg da bedriften har lagt vekterne inn under stasjonært vakthold. Følgende argumenter ligger til grunn for krav til utrykningstillegg:

- Vekter rykker ut på alarmer utløst av alarmpaneler med overføring. Dette er en prioritert oppgave. Krav fra kunde spesifiserer at utrykning er en del av tjenesten, og at vekter må ha tilgang til tjenestebil for å opprettholde akseptable utrykningstider.

- Arbeidsdagen som en helhet fremstår nesten identisk med etablerte utrykningsruter som 6617 og 6614, med bare små variasjoner, og har veldig lite til felles med mer tradisjonelle stasjonære kunder, som Bergen Havn eller Galleriet. Man må respondere alarmer på mange ulike lokasjoner som er spredt rundt og at omfanget av antall utrykninger tilsier at det skal utbetales utrykningstillegg.»

- (33) Tvisteforhandlinger mellom NAF og NHO Service og handel ble gjennomført 26. august 2021. I protokollen heter det:

«NHO SH anførte i det vesentligste:

Det vises til den lokale tvisteprotokollen 7. mai 2021, samt tidligere tvisteprotokoller fra hhv. 13. august 2020 og 11. juni 2019 og det som fremkommer av disse opprettholdes.

Oppdraget ved UiB er å anse som et stasjonæroppdrag. At noen eventuelt tidligere har fått tillegg for tjenesten ved UiB betyr ikke nødvendigvis at dette var berettiget. Stasjonærvektere responderer regelmessig på alarmer uten at det gjør oppdraget til en utrykningstjeneste. Utrykning kjennetegnes typisk av at vekteren rykker ut på ulike oppdrag til ulike kunder. Her er det tale om en og samme kunde. Kunden har kjøpt en sikkerhetstjeneste, ikke bare en utrykningstjeneste. Oppfølging av alarmer en naturlig del av et slikt stasjonæroppdrag.

NAF anførte:

Norsk Arbeidsmandsforbund opprettholder det syn som fremkommer i foranliggende protokoller nevnt i NHOSHs anførsel. Vi vil bemerke at Securitas kontrakt med kunden ikke er relevant i denne sammenheng. Lønnsbestemmelsene slik de fremkommer i Vekteroverenskomsten er avtalt mellom Norsk Arbeidsmandsforbund og NHOSH. Bedriftens kunder er ikke en del av dette. Det er klart at dette er en rute som tidligere var en av flere utrykningsruter tilknyttet Securitas kontor på Storetvedtveien. Når tjenesten i senere tid er blitt skilt ut som egen rute for kun å betjene UiB endrer ikke dette tjenestens innhold, og gir derfor ikke noe grunnlag for å ikke betale utrykningstillegg.»

- (34) Tvisteforhandlinger mellom LO og NHO ble gjennomført 20. juni 2022, hvor partene sluttet seg til anførselene fra forhandlingen mellom NAF og NHO Service og handel.
- (35) LO tok ut stevning for Arbeidsretten 30. juni 2022. NHO/Securitas innga tilsvær 4. oktober 2022. Hovedforhandling ble gjennomført 25.–26. april 2023. To partsrepresentanter og seks vitner avga forklaring, hvorav to vitner avga forklaring som fjernavhør (videoavhør), jf. arbeidstvistloven § 51 første avsnitt siste setning og tvisteloven § 21-10. Det ble for øvrig fremlagt slik dokumentasjon som fremgår av rettsboken.

(36) **Partenes påstandsgrunnlag og påstander**

(37) *Landsorganisasjonen i Norge*, med Norsk Arbeidsmandsforbund, har i korte trekk anført:

(38) Tillegg etter overenskomsten § 5 nr. 3 gis for «utrykning». Utrykning er når vektere på kortest mulig tid må rykke ut til et sted, det vil si vekteren reagerer på en alarm vaktelskapet har avtalt skal håndteres. Begrunnelsen for tillegget er at det kreves en særlig kompetanse for å delta på utrykninger. Det avgjørende for om man har krav på tillegget, er om tjenesten har karakter av utrykning.

(39) Avtalen mellom UiB og Securitas gjelder kjøp av utrykningstjenester. Vekterne skal som del av arbeidet rykke ut til de alarmer som måtte gå på universitetet. Dette omfattes av overenskomsten § 5 nr. 3. Hvorvidt Securitas fakturerer UiB for den enkelte utrykningen, er ikke relevant for tolkningen. Faktureringsløsningen vil uansett variere fra oppdrag til oppdrag; utrykninger kan være inkorporert i prisen, men trenger ikke være det.

(40) Det er ingen holdepunkter i overenskomstens ordlyd, historikk eller praksis for å hevde at tillegget er betinget av at utrykninger gjøres for mer enn én kunde. En slik presisering er bare gjort i Bilag 16 for retten til mobilt tillegg.

(41) Overenskomsten er heller ikke til hinder for at oppdrag som kan karakteriseres som stasjonæroppdrag, også gir rett til utrykningstillegg. Overenskomsten har historisk hatt ulik avlønning for stasjonæroppdrag. Det er tjenestens innhold som er avgjørende for den tariffrettslige vurderingen. Vekterne skal inspisere om lag 95 bygninger over et stort område i Bergen gjennom døgkontinuerlig vakthold som inkluderer utrykninger.

(42) Securitas betalte utrykningstillegg på oppdraget for UiB fra 1998 og frem til de mistet oppdraget i 2013. Da de overtok oppdraget igjen i 2018 endret bedriften praksis, og sluttet å utbetale tillegg, uten at det er vist til innholdsmessige forskjeller i arbeidet. Den tariffrettslige stillingen blir ikke endret fordi Securitas og UiB karakteriserer oppdraget som et stasjonæroppdrag.

- (43) Det er ikke grunnlag for en innskrenkende tolkning av bestemmelsen. Tariffpartene har beholdt bestemmelsen om utrykningstillegg til tross for utviklingen i kravene til vekternes kompetanse. Det kan heller ikke tillegges vekt at bedriftene i anbudskonkurranser har beregnet prisene ut fra egen forståelse av tariffavtalen.
- (44) Securitas er tariffrettslig forpliktet til å etterbetale utrykningstillegg i den utstrekning kravene ikke er foreldet.
- (45) Det er nedlagt slik påstand:
- «1.Vekterne som utfører oppdrag ved Universitetet i Bergen har krav på utrykningstillegg, jf. Vekteroverenskomsten § 5 nr. 3, jf. Bilag 16.
2.Securitas AS' avslag på utrykningstillegg har vært tariffstridig.
3.Securitas AS plikter å etterbetale de berørte arbeidstakerne.»
- (46) Næringslivets Hovedorganisasjon og Securitas AS har i korte trekk anført:
- (47) Utrykningstillegget gis for tjenestegrenen «utrykning». Denne ordlyden må forstås i den konteksten den ble skrevet i. Tillegget gjelder selve tjenesten utrykning. Dette følger av overskriften «Tjenestegrenstillegg», definisjonen av andre tillegg i Bilag 16 og at tillegget for utrykning tidligere hang sammen med tillegget for alarmstasjon.
- (48) Tillegget skal dekke det at man må rykke ut i en hastesituasjon og hvor man ikke vet hva som venter på alarmstedet. Det er noe annet enn å respondere på alarm i lokaler hvor man har den daglige tjenesten. Ordlyden taler mot at den som har utrykningstjeneste er en stasjonærvekker som allerede er hos kunden.
- (49) Tjenestegrenen defineres av hovedoppgaven for den aktuelle vektertjenesten. Det skilles mellom ulike tjenestegrener, og det er ikke mulig å få to tjenestegrenstillegg for samme vakt.
- (50) Praksis viser at partene har hatt en felles forståelse av skillet mellom tjenestegrener. Det er et grunnleggende skille mellom tjenestegrenene stasjonært vakthold, mobile tjenester og utrykningstjenester. Stasjonært vakthold ivaretar en kundes totale sikkerhetsbehov. Ved mobile tjenester

kontrollerer vekterne flere kunders objekter gjennom en fast mobilrute. Ved utrykningstjeneste har man vektere i alarmberedskap som rykker ut til de alarmene som måtte gå i løpet av vekten. Det avgjørende er derfor hvilken tjenestegren vekteren hører til, og ikke hvilke arbeidsoppgaver vekteren har.

- (51) Vektertjenesten ved UiB er stasjonært vakthold. Arbeidet utføres for én kunde, med faste vektere som arbeider i henhold til kundens interne prosedyrer og hvor vekterne skal ivareta alle sikkerhetsbehov. Arbeidsdagen preges ikke av utrykninger. Mange alarmpunkter, mange bygg og et stort område som skal kontrolleres er ikke et særtrekk for oppdraget for UiB. Securitas' oppdrag på Melkøya, Kårstø m.fl. dekker også mange alarmpunkter, mange bygg og et stort område, men på disse oppdragene betales det ikke utrykningstillegg.
- (52) Det er uten betydning at utrykningstillegg ble betalt frem til 2013. Bedriftens praksis kan ikke slå igjennom overfor tariffpartenes felles forståelse eller det som må anses avtalt om utrykningstillegg. Oppdraget er heller ikke sammenlignbart med utrykningsrutene i Bergen.
- (53) LOs tolkning fører til en uforutsigbar, skjønnsmessig vurdering av om det skal betales tillegg. Hvis arbeidsoppgavene er avgjørende i stedet for tjenestegrenen, vil det kunne føre til mange tvister, med mulige konsekvenser for lønnsdannelsen i bransjen. Hvorvidt arbeidet for UiB burde hatt et tjenestegrenstillegg, er et interessedes spørsmål.
- (54) For det tilfellet at det skal betales utrykningstillegg, vil Securitas være tariffrettslig forpliktet til å etterbetale, med unntak for de deler av kravene som er foreldet, jf. foreldelsesloven § 2, jf. § 15.
- (55) Det er nedlagt slik påstand:
- «De saksøkte frifinnes.»
- (56) **Arbeidsrettens merknader**
- (57) Spørsmålet i saken er om oppdraget med døgnkontinuerlig vakthold ved UiB som inkluderer utrykningstjeneste, gir rett til utrykningstillegg etter overenskomsten § 5 nr. 3. For det tilfellet at vekterne har krav på

utrykningstillegg, er partene enige om at selskapet er tariffrettslig forpliktet til å etterbetale vekterne som skulle hatt tillegget, i den utstrekning kravene ikke er foreldet.

- (58) Etter Vekteroverenskomsten § 5 nr. 3 skal det innen de enkelte selskaper «avtales tillegg for spesielle tjenester». Utrykning er nevnt som eksempel på en slik spesiell tjeneste. Tillegg for utrykning skal minst være kr 1050 per måned.
- (59) LO har i korte trekk anført at arbeidet for UiB gir rett til tillegg fordi «utrykning» er en sentral del av tjenesten ved UiB. NHO har i korte trekk anført at arbeidet ved UiB er et stasjonæroppdrag som ikke gir rett til tillegg etter § 5 nr. 3; arbeidet må utføres innenfor tjenestegrenen «utrykning» for å gi rett til tillegg, og er en annen tjenestegren enn stasjonæroppdrag. Dersom vekteren har andre oppgaver, må utrykning være hovedformålet med tjenesten.
- (60) Utrykning er hvor noen sendes ut som følge av tilkalling eller beordring, gjerne for å respondere på en alarm på et alarmsted. Noen ytterligere veiledning gir uttrykket ikke. Overenskomsten Bilag 16 presiserer virkeområdet for enkelte tillegg, men gir ingen presisering for utrykningstillegget. I tidligere overenskomster var utrykning knyttet sammen med uttrykket alarmstasjon, og tilsa at det gjaldt vektere som ble sendt ut for å svare på alarmer som kom inn til sentralen.
- (61) Et første spørsmål er om det er et vilkår for utrykningstillegg at utrykningstjeneste er den eneste eller hovedsaklige arbeidsoppgaven til vekteren. Bestemmelsen om utrykningstillegg var før 2004 inntatt i en protokolltilførsel om «funksjonstillegg», det vil si et tillegg til de funksjoner som inngikk i stillingen. Funksjonstillegget gjaldt fra 1986 bare Securitas, men ble i 1990 en generell bestemmelse om avtaler om funksjonstillegg blant annet for utrykninger. Bestemmelsen om utrykningstillegg fikk i 2004 overskriften «Tjenestegrenstillegg». Ordet tjenestegren er ikke definert i overenskomsten, og brukes nå bare i § 6 nr. 4 om overtid. Ordet tjenestegren kan forstås som et mer overordnet skille mellom hoveddeler i virksomheten, i motsetning til de enkelte tjenester. På den andre siden er funksjonstillegg regulert i § 5 nr. 2.

Det kan tyde på at § 5 nr. 3 gjelder for stillinger i enheter som leverer slike tjenester.

- (62) Det er begrenset med dokumentasjon for endringene som har skjedd i reguleringen av tillegget fra 1980 og frem til i dag. I motsetning til AR-2019-10 er partene heller ikke enige om at tillegget har en bestemt faktisk bakgrunn. Det er heller ikke sannsynliggjort en felles forståelse av begrepet tjenestegren.
- (63) Den tidligere tariffreguleringen skilte mellom ulike elementer i vekterarbeidet. Dette må ses i sammenheng med vaktvirksomhetens innhold og organisering. NOU 1984: 24 Vakselskapenes virksomhet og tjenester m.v. drøftet innføring av en autorisasjonsordning for vakselskapene, og ledet til vedtakelsen av den første vaktvirksomhetsloven i 1988. Utredningen redegjør i kapittel 3.2.1 for noen hovedtrekk ved bransjen den gangen.
- (64) I utvalgets beskrivelse av situasjonen i 1984 omtales blant annet manuelt vakthold, hvor utvalget skiller mellom vakt- og sikringstjeneste og kontrolltjeneste. Til vakt- og sikringstjeneste regnet utvalget mobilvektere og stasjonærvektere. Om mobilvektere uttaler utvalget på side 22:

«Mobilvekteren går vaktrunder på flere objekter innen samme distrikt. Han kan i tillegg til tradisjonelle oppgaver også se etter at f.eks. kontrollsystemer er innkoplet. Inspeksjonene kan være alt fra ren kontroll av at utgangsdør er stengt til mer omfattende runder på et vaktobjekt. Ved uregelmessigheter er det vokterens oppgave å sørge for at sikkerheten på stedet blir gjenopprettet. Mobilvekteren opererer vanligvis utenom ordinær arbeidstid, dvs. om kveldene, nettene og i helgene.

Vekteren arbeider således på den tiden da risikoen for skader på grunn av innbrudd, brann, vannskade eller liknende er størst. Mobil vakt foretas i dag for det alt vesentlige med bil. I enkelte tettbygde strøk finner man ennå fotpatruljer. Også bruk av sykkel forekommer fremdeles. De fleste oppdragsgiverne er bedrifter, men mobilvektene kontrollerer også boliger, for eksempel i ferietiden.»

- (65) I beskrivelsen av stasjonærvekteren heter det:

«En stasjonærvekker betjener én oppdragsgiver, som oftest et større kontorbygg, en industribedrift, en bank eller lignende. Som oftest har vekteren fast opphold i et vaktrom, i resepsjon, i vaktbod eller lignende. Arbeidsoppgavene kan innebære kontroll med inn- og utpassering, veiledning for besøkende og telefontjeneste, samt at det går kontrollrunder. Alt etter virkeområdet og organisasjonen til den bedrift som er oppdragsgiver vil vaktrunden kunne avsløre uregelmessigheter som åpne vinduer, ulåste dører, maskiner som er i gang eller har stanset, innbrudd, mistenkelige personer til stede, oversvømmelser, vannskader, branntilløp, oljesøl osv.»

- (66) Utvalget bemerket samtidig at det var glidende overganger mellom de ulike formene for vakthold. Områdevakthold kunne for eksempel ses på som en særskilt form for stasjonært vakthold. Med områdevakthold siktet utvalget til «overvåking av et fastsatt område, typisk byggeplasser og industriområder». Om alarmstasjoner uttaler utvalget at denne kunne være knyttet til en utrykningsenhet som tilhørte selskapet som drev alarmstasjonen eller være i et annet vaktelskap. I utvalgets oversikt over timebruken i Securitas i 1982, dominerer stasjonært vakthold og mobilt vakthold, mens timebruken for alarmstasjoner og utrykning på alarmer er under 1/10 av dette.
- (67) Skillet mellom stasjonærvektene og mobilvektene var tydelig i overenskomsten fra 1980. Definisjonen av heltidsansatte var knyttet opp mot overenskomstens bestemmelser om arbeidstid. Arbeidstidsbestemmelsene i overenskomsten gjaldt to tjenestegrener: stasjonærvektene og mobilvektene. Omfangsbestemmelsen brukte ikke begrepet tjenestegren, men viste til hvilke «tjenestegrupper» som var omfattet av avtalen. Denne inkluderte mobilvektene og stasjonærvektene. Det tilsier at tjenestegrupper ikke var synonymt med tjenestegren.
- (68) Sondringen mellom stasjonærvektene og mobilvektene fantes også i lønnsbestemmelsene i overenskomsten fra 1980. Lønnskalaen skilte mellom tre grupper vektene: Vektene som tjenestegjorde ved ordinære stasjonærvaktobjekter, vektene i bedriftskontroll, budtjeneste eller stasjonærvaktobjekter som krevde særlig kompetanse, og vektene som hadde mobiltjeneste. Tariffpartene var klar over at vektene kunne ha arbeidsoppgaver eller funksjoner på tvers av disse gruppene, og regulerte dette i overenskomsten. Ansatte som hadde tjeneste som falt inn under flere av disse gruppene, skulle ha den høyeste lønnen dersom mer enn 33 % av tjenesten var innenfor den høyere lønnskategorien. Hvis den ansatte arbeidet mindre enn 33 % i den høyere gruppen, skulle vedkommende ha differansen basert på arbeidet tid.
- (69) I 1984 ble antallet tjenestegrupper i omfangsbestemmelsen utvidet. Utrykningsmannskaper ble da en egen gruppe. Skillet mellom stasjonær- og mobilvektene i arbeidstidsbestemmelsen var erstattet av en henvisning til

reglene i arbeidsmiljøloven. Lønnsbestemmelsene ble endret til et generelt lønnsregulativ. Overenskomsten hadde bestemmelser om funksjonstillegg og vaktledertillegg, og presisering om at det kunne inngås lokale avtaler om tillegg for «spesiell tjeneste». Skillet basert på tjenestegren og tjenestegrupper ble mindre klart, mot at det kom til bestemmelser om tillegg ut fra stilling, funksjoner eller for spesielle tjenester.

- (70) Overenskomsten fra 1986 fjernet henvisningen til tjenestegrupper, og inntok den generelle angivelsen av virkeområdet som finnes i dagens overenskomst. Lønnsregulativet hadde fortsatt presiseringer om funksjons- og vaktledertillegg. I denne overenskomsten var tillegg for «alarmstasjon/utrykning» regulert i en protokolltilførsel om «funksjonstillegg» i Securitas. Fra 2004 ble tilleggene en del av overenskomsten, men samlet under overskriften «Tjenestegrenstillegg».
- (71) Det kan ut fra denne forhistorien ikke trekkes sikre slutninger fra begrepet tjenestegren. Sammenhengen mellom tjenestegren og spesialtjenester kan tilsa at det er en avgrensning mot alminnelige vektertjenester. Selskapets anførsel om at arbeidet er stasjonærtjeneste er et stikkordsmessig uttrykk for denne avgrensningen.
- (72) På bakgrunn av parts- og vitneforklaringer synes praksis i bransjen å være at det iallfall gis utrykningstillegg hvis utrykningsarbeidet er vekterens hovedoppgave. Tilfeldige innslag av andre vaktoppgaver for en utrykningsvekker gjør ikke at tillegget faller bort. På den andre siden får en veker ikke krav på utrykningstillegg hvis vedkommende fra tid til annen sendes på utrykning hvis det er behov for det. Utover dette gir opplysningen ikke holdepunkter for en felles forståelse av virkeområdet for utrykningstillegget.
- (73) Partene er ikke kjent med tvistesaker som kan belyse tariff forståelsen, selv om det synes å ha vært lokale diskusjoner om rett til tillegg. Ingen av disse har blitt brakt videre til tariffpartene.
- (74) På denne bakgrunn gir tariffavtalens ordlyd, historikk og praksis ikke grunnlag for å oppstille et generelt vilkår om at vekteren har utrykning som eneste arbeidsoppgave. Den konkrete organiseringen av arbeidet kan derfor gi rett til

utrykningstillegg, selv om det har innslag av stasjonærtjeneste. Spørsmålet er på denne bakgrunn om vekteroppdraget for UiB gir rett til utrykningstillegg.

(75) UiBs bygningsmasse består av om lag 95 bygg inndelt i fire driftsområder. Det døgnkontinuerlige vaktholdet og utrykningene dekker universitetsområdene på Nygårdshøyden og Årstadvollen/Haukeland sykehus. I oppdragsbeskrivelsen heter det at arbeidet «i hovedsak» består av vakthold «samt mottak og behandling av alarmer, det vil si innbrudd-, brann-, tekniske alarmer og heisalarmer». Vekterne må disponere bil i tjenesten fordi det er relativt store avstander mellom byggene og «for å opprettholde en akseptabel utrykningstid». Vekterne skal være faste, og ingen vektere kan begynne tjeneste på oppdraget før vedkommende sammen med områdeleder har gjennomgått rutiner og planer.

(76) I avsnittet om «Alarmsentral» heter det:

«UiB ønsker fast avtale om alarmoverføringer til bemannet alarmsentral som har kapasitet til å dekke hele UiBs bygningsmasse. Sentralen skal kunne ta imot alarmsignal fra innbruddsalarm (også feilmeldinger), brannalarm og heisalarm, og umiddelbart å respondere med varslings, utrykning eller annen forhåndspesifisert handling til vektere. Alarmsentralen skal i utgangspunktet kunne ta imot meldinger fra alle vanlige typer alarmsendere, tilbudet skal eksplisitt angi hvilke typer alarmsendere/ protokoller som støttes og ikke støttes. Alarmsentralen må også kunne ta imot manuelle henvendelser for utrykning.

Sentralen må være tilgjengelig hver dag året rundt.

UiB har ca. 1000 alarmpunkter for innbruddsalarm, 57 innbruddsentraler – ca. 120 betjeningspanel ...

Følgende omfattes:

1. Alarmmottak
2. Periodisk kontroll innbruddsalarm
3. Stillasalarm/responstid
4. Teknisk døgn service alarm

Alarmmottak må minimum ha følgende funksjoner:

Mottak og varslings, hele døgnet

Varsle ved innbrudd eller annen skade, brann

Må kunne respondere på alarm fra heiser.»

(77) I beskrivelsen av vekternes arbeidsoppgaver heter det:

«Eksempler på vekternes arbeidsoppgaver:

- Låserunder.(Dører og vinduer)
- Brannrunder

- Kontrollrunder
- Kontroll og oppstart av tekniske installasjoner/utstyr som kjeler, pumper og lignende.
- Betjening av alarmanlegg. (Brann og tyveri).
- Assistanse ved inn- og utlåsing.
- Rykke ut på tekniske-, brann-, tyverialarmer og heisalarmer Inngå som en del av beredskapsplanen til UIB. (se egen spesifikasjon nedenfor)
- Varsle brannvesen og politi ved behov.
- Gjennomføre skadebegrensende tiltak i forbindelse med innbrudd, brann og vannlekkasje. Tilkalle håndverkertjeneste ved behov.
- Bortvisning av uønsket personell.
- Parkeringskontroll.
- Flaggheising og flaggfiring.
- Rapportering via firmaets webside
- Gjennomføre brannøvelser
- Betjene ITV-sikkerhetskamera
- Betjene SD-anlegg
- Nøkkelsafe kontor.»

- (78) Beskrivelsen av oppgavene viser at oppdraget har elementer av både stasjonærtjeneste, mobiltjeneste og utrykningstjeneste. De ansatte har i tvisteprotokollen fra 17. januar 2019 beskrevet oppdraget som «et mobilt og utrykningsoppdrag» som «vokste seg så stort at det ble en egen spesialisert tjeneste», mens selskapet mente hovedoppgaven var «å ivareta hele byggmassen til UiB», hvor utrykning inngikk som en naturlig del av vekternes oppgaver.
- (79) Bevisførselen har redegjort for antallet utrykninger, men det er en del usikkerhet knyttet til grunnlaget for beregningen. Det ligger i utrykningsarbeid at det vil variere i omfang. Antall utrykninger vil da uansett gi begrenset veiledning for den skjønsmessige vurderingen av om det er den typen tjeneste som gir rett til utrykningstillegg. Utgangspunktet må i stedet tas i oppdragsbeskrivelsen arbeidsgiver har brukt som grunnlag for å vurdere den tariffmessige klassifiseringen. Hva partene i oppdragsavtalen måtte mene om den tariffrettslige bedømmelsen, er i det ikke nødvendig å gå inn på i dette tilfellet.
- (80) Arbeidsretten har i vurderingen av om vekterarbeidet som beskrives i oppdragsavtalen gir rett til utrykningstillegg, delt seg i et flertall og et mindretall.

- (81) Arbeidsrettens flertall, dommerne *Sundet*, *Bjurstrøm*, *Solbakken* og *Rasmussen*, har kommet til at vekterarbeidet ved UiB gir rett til utrykningstillegg og vil bemerke:
- (82) Saken er ikke lagt opp med sikte på å avklare den generelle rekkevidden av § 5 nr. 3. Bestemmelsen er uklar, og praksis preges av de lokale partenes konkrete vurderinger av om arbeidet omfattes av § 5 nr. 3. Bestemmelsen angir at det skal avtales tillegg for «spesielle tjenester», med utrykning som ett eksempel på dette. Når det ut fra ordlyd og historikk heller ikke er klare holdepunkter for hva som er tariffpartenes felles forståelse av virkeområdet for utrykningstillegget, er det ved den konkrete vurderingen større rom for å vektlegge bedriftens egen praksis.
- (83) Etter flertallets vurdering gir formålet med utrykningstillegget ikke klar veiledning for den konkrete vurderingen. Utrykningstillegget synes dels å være begrunnet med at det kreves erfaring fra vekterarbeid før man får slik tjeneste, og dels med arbeidets karakter ved at vektere på utrykninger sendes til ukjente steder og hendelser innenfor et område. Dette er momenter som til dels er dekkende for utrykningsoppdrag for UiB, selv om det gjelder utrykning i et mindre omfang enn for ansatte som kun jobber med utrykning, og det skjer til bygninger og områder vekteren kjenner fra før.
- (84) Det er i saken vist til eksempler på oppdrag som dekker store områder og mange objekter hvor vekterne også har utrykninger, uten at det er gitt tillegg etter § 5 nr. 3. Det er også vist til at Avarn i et vekteroppdrag for Universitetet i Oslo (UiO) har gitt mobiltillegg, men ikke utrykningstillegg. Oppdraget har visse likhetstrekk med oppdraget for UiB, men detaljene i oppdraget for UiO er ikke dokumentert i saken. Direktør for vakt og sikkerhet i Avarn, Stuart Taylor, har forklart at oppdraget for UiO gjelder mer enn 70 bygg, og Avarn leverer en ambulerende vektertjeneste med bil som fører tilsyn med bygg og rykker ut ved alarmer. UiO er eneste oppdragsgiver for vaktholdet og utrykningene. Vekterne mottar mobiltillegg etter overenskomsten § 5 nr. 3, til tross for at Bilag 16 tilsynelatende bestemmer at slikt tillegg ikke omfatter mobiltjeneste for én oppdragsgiver.

- (85) Uansett hvordan oppdraget ved UiO må bedømmes tariffrettslig, viser det at det i praksis er nødvendig å tilpasse lønns- og arbeidsvilkårene til det enkelte oppdrag. Avarns beslutning om å innvilge mobilt tillegg viser én måte å løse spørsmålet på.
- (86) Oppdragsavtalen med UiB beskriver både tradisjonell stasjonærvakt, mobiltjeneste ved bruk av bil for å kunne føre tilsyn med en bygningsmasse som har stor utstrekning og utrykning på alarmer som del av dette vaktoppdraget. Stasjonærtjeneste synes å være et hovedelement i arbeidet, men utrykningstjenesten er uløselig knyttet til dette. Vekterne utfører alminnelig vaktarbeid i tiden mellom utrykninger i stedet for å være i beredskap på alarmsentralen. Det er på den andre siden ikke grunnlag for å si at utrykning er hovedelementet i vekterens arbeid. Hvorvidt dette arbeidet isolert sett ville vært tilstrekkelig til å gi rett til utrykningstillegg er det ikke nødvendig å ta stilling til, da bedriftens praksis i dette tilfellet tilsier at det fortsatt må tilstås utrykningstillegg.
- (87) Et særtrekk for oppdraget ved UiB er at utrykninger til UiB frem til 1998 ble håndtert sammen med andre utrykninger i Bergen. Dette arbeidet ga utvilsomt rett til utrykningstillegg. HR-direktør i Securitas, Gert Erik Engelién, har forklart at UiB var en stor kunde innenfor utrykningsruten. Avdelingssjef i Securitas, Reidun Helle, har forklart at UiB hadde et økende behov for vektertjenester, blant annet fordi deler av universitetsområdet grenset til et belastet område på Nygårdshøyden. UiB inngikk i 1998 avtale om at utrykninger heretter skulle dekkes av stasjonærvektene. UiB fikk da vektere som utførte vakthold og som samtidig var dedikert til utrykninger på dette området. De tillitsvalgte henvisning til at oppdraget begynte som et mobiloppdrag og utrykningsoppdrag som gikk til en spesialisert tjeneste, fremstår på den bakgrunnen som en treffende beskrivelse.
- (88) Den nye avtalen førte ikke til endring av praksis med betaling av utrykningstillegg. Spørsmålet er om det kan tillegges vekt at selskapet i 15 år fortsatte å betale tillegget. En lokal praksis som strider mot tariffpartenes klare forutsetninger, vil som alminnelig regel ikke ha tariffrettslig betydning, jf. ARD-1995-143 (Tunge). Det er imidlertid ut fra de knappe holdepunktene for

tolkningen som finnes i ordlyd, historikk og praksis ikke klart grunnlag for å si at det var tariffstridig å fortsette å betale utrykningstillegg for tjenesten for UiB etter 1998. Praksis i Securitas er derfor relevant for vurderingen av den nye oppdragsavtalen.

- (89) Bevisførselen har ikke gitt holdepunkter for å si hvorfor utbetalingene ble videreført i perioden 1998–2013. Det er heller ingen bevis som kaster lys over arbeidsgivers vurderinger da Securitas fikk oppdraget tilbake i oktober 2018. Det er derfor ikke grunnlag for å si at passiviteten bygger på en bestemt forståelse av tariffavtalen. Samtidig vil en praksis som supplerer bestemmelsen i overenskomsten kunne gi de ansatte en berettiget forventning om at praksis vil bli fulgt på samme måte i tilsvarende tilfeller. Dette vil særlig kunne gjelde hvor tariffbestemmelsen ikke har klare grenser. Dersom praksis følges over flere år, kan det bli en festnet praksis som de ansatte kan innrette seg etter som et uttrykk for hva som skal gjelde for den spesielle tjenesten.
- (90) At praksis etter omstendighetene kan tillegges slik vekt, illustreres av ARD-1962-25. Saken gjaldt betydningen av praksis om lossegjengens størrelse og betaling av tillegg ved lossing av fiskekasser. Det var ikke sannsynliggjort noen avtale om utvidelse av lossegjengen eller betaling av tillegg for slikt arbeid. Etter at bedriften hadde praktisert dette i 5 år, meddelte arbeidsgiver at virksomheten ville følge de krav til lossegjengens størrelse og om tillegg som fulgte av ordlyden i tariffavtalen. Arbeidsretten uttalte (side 31):

«Først da dette var praktisert i omkring 5 år, forlangte ekspeditørene at overenskomstens bestemmelse om vanlig gjengstørrelse med tillegg for den del av lasten som lagres over vanlig høyde, skulle gjennomføres. I et arbeidsområde med så vidt forskjellige arbeidsinnsatser som variasjonen i godsets art og opplastingen medfører og hvor ikke hver eneste detalj kan nedtegnes i overenskomsten eller på annen måte komme skriftlig til uttrykk, vil det lett kunne innarbeide seg forskjellige regler bygget på det som praktiseres og som av partene kan oppfattes som bindende. Den av partene som mener at denne praksis ikke gir uttrykk for hva som er tariffmessig sikret den annen part, bør derfor hurtigst mulig sørge for at denne oppfatning kommer til uttrykk. I motsatt fall vil en påberopelse av tariffens ordlyd måtte oppfattes som en reduksjon av gjeldende vilkår og i strid med de forventninger arbeiderne måtte være berettiget å stille.»

- (91) Når praksis likevel ikke ble tillagt avgjørende vekt i den saken, var det etter en konkret vurdering av utviklingen i arbeidet og de mulige begrunnelsene for praksis (side 31-32):

«Når retten allikevel ikke kan gi saksøkte medhold er det fordi den ikke kan se bort fra at den innarbeidede praksis delvis kan skyldes det forhold at den foreliggende last av annen art enn fiskeavfallskassene til en viss grad kan ha vært bestemmende for gjengens størrelse og at det også etterat kranene er kommet til anvendelse har forekommet lossing hvor transport på kaiområdet har vært nødvendig eller hvor lossemetoden har nødvendiggjort tillegg. Retten er derfor under tvil kommet til det resultat at det ikke foreligger en rettslig bindende praksis som de saksøkte kan kreve opprettholdt.»

- (92) Det er ikke anført eller vist til forhold som tilsier at arbeidet for UiB fra 2018 har et annet innhold enn det hadde frem til 2013. Bedriftens praksis tilsier derfor at den utrykningstjenesten som ble overført fra utrykningsenheten og integrert i vekteroppdraget for UiB fra 1998, og som igjen inngår i oppdraget for UiB fra 2018, gir rett til tillegg etter § 5 nr. 3.
- (93) Praksis med betaling av tillegg ble avbrutt i perioden 2013–2018 da oppdraget ble overført til Avarn. To vektere fra Securitas fortsatte vekterarbeid for UiB på dette oppdraget, og mottok ikke utrykningstillegg. Spørsmålet om Avarn pliktet å betale tillegg ble ikke fulgt opp. I lys av den langvarige praksis i Securitas med betaling av tillegg, kan Avarns praksis ikke få avgjørende vekt.
- (94) På denne bakgrunn gir vekterarbeidet for UiB rett til utrykningstillegg etter overenskomsten § 5 nr. 3.
- (95) Arbeidsrettens mindretall, dommerne *Gjølstad*, *Schweigaard* og *Hanasand*, har kommet til at vekterarbeidet ved UiB ikke gir rett til utrykningstillegg og vil bemerke:
- (96) Utrykningstillegget er etter tariffavtalen et tjenestegrenstillegg. Det naturlige virkeområdet for et slikt tillegg er hvor utrykning er hele eller den vesentlige del av tjenesten. Dette har støtte i den tidligere klare sontringen mellom alarmtjeneste/utrykning på den ene side og stasjonære tjenester på den annen. Tillegget var ment for vektere som hadde som tjeneste å følge opp på alarmsentraler og respondere på alarmer. Det har i bransjen vært en klar oppfatning at dette var en annen type tjeneste enn den tjeneste hvor en enkelt kundes behov sto i fokus (stasjonære oppdrag). Utrykningstillegget reflekterte både de skjerpede krav til kompetanse for vekterne i denne tjenesten, og selskapenes behov for å gjøre denne tjenesten attraktiv for å holde arbeidsstokken stabil. Bevisføringen i saken har vist at sontringen over tid er

blitt mindre relevant fordi innholdet i vekteroppgavene har endret og utviklet seg, og fordi vekternes kompetanse har økt gjennom lovgivning med krav om kursing.

- (97) Oppdraget for UiB fremstår som et sammensatt oppdrag hvor tyngdepunktet og hoveddelen av arbeidet gjelder tilsyn med bygningsmassen, tradisjonelt typisk utført av stasjonærvektene. Utrykninger utgjør bare en del av denne tjenesten. Securitas fikk kontrakten med UiB i 2018 etter en anbudskonkurranse. Det er derfor kundens beskrivelse av oppgavene som har vært bestemmende for den tariffrettslige vurdering Securitas har foretatt. Denne vurdering måtte Securitas gjøre i forkant av oppdraget for å kunne prise anbudet korrekt. I forhold til tariffavtalen og krav på tillegg er bedriftens vurdering da ikke avgjørende. En tariffmessig feilvurdering vil kunne utløse krav på tillegg, selv om dette ikke er hensyntatt ved kalkulering av anbudet.
- (98) Mindretallet kan vanskelig se at det i saken her kan ha tariffrettslig betydning at Securitas i en periode tidligere har betalt utrykningstillegget for en annen kontrakt med UiB. Det skjedde med basis i en annen oppdragsbeskrivelse som i begrenset grad er dokumentert for retten og kan ha hatt ulike årsaker uten at dette er nærmere belyst. Praksis ble også avbrutt da Avarn hadde oppdraget i perioden 2013–2018, uten at dette ble fulgt opp.
- (99) Oppdragsbeskrivelsen fra 2018 gjelder vekterarbeid som mangler det omfang av utrykninger som særpreger utrykningstjeneste. Den er fastsatt av kunden, UiB, og det ikke er holdepunkter for at beskrivelsen er feil i forhold til oppgavene vekterne på oppdraget faktisk utfører. Når hovedformålet med oppdraget for UiB ikke gjelder utrykning, har vektere derfor ikke krav på utrykningstillegg etter § 5 nr. 3.
- (100) Dommen er avsagt med slik dissens som fremgår foran.

SLUTNING

1. Vekterne som utfører oppdrag ved Universitetet i Bergen har krav på utrykningstillegg, jf. Vekteroverenskomsten § 5 nr. 3, jf. Bilag 16.

AR-2023-12

2. *Securitas AS' avslag på utrykningstillegg har vært tariffstridig.*
3. *Securitas AS plikter å etterbetale de berørte arbeidstakerne.*